

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА

Кваліфікаційна робота

на тему:

**АМАТОРСЬКІ ЗМАГАННЯ З ПЛАВАННЯ ЯК РІЗНОВИД
СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ**

Здобувача вищої освіти
першого освітнього рівня (бакалавр)
спеціальності 242 Туризм
освітньої програми «Туризмознавство»

Тевфіка Екіма

Науковий керівник: Аніщенко Алла Петрівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри культурології та музеєзнавства

Алла АНІЩЕНКО

Кваліфікаційна робота допущена до захисту рішенням кафедри
культурології та музеєзнавства

Протокол №__ від «__» травня 2025 року.

Завідувач кафедри _____ проф. Анатолій ЩЕРБАНЬ

Харків – 2025

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА АМАТОРСЬКОГО СПОРТУ ЯК ОСОБЛИВОГО НАПРЯМКУ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ.....	6
1.1. Сутність аматорського спорту та його суспільне значення.....	6
1.2 Особливості організації спортивних аматорських змагань.....	9
1.3 Правові аспекти організації аматорських змагань з плавання.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ ТА ЦІЛЬОВОЇ АУДИТОРІЇ АМАТОРСЬКИХ ЗМАГАНЬ З ПЛАВАННЯ.....	16
2.1. Аналіз попиту на аматорські змагання з плавання.....	16
2.2. Аналіз конкурентного середовища.....	17
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТ ОРГАНІЗАЦІЇ АМАТОРСЬКИХ ЗМАГАНЬ З ПЛАВАННЯ.....	21
3.1. Формат змагань, логістика та забезпечення заходу.....	21
3.2 Фінансовий план.....	27
3.3. Маркетингова стратегія просування аматорських змагань з плавання на українському ринку.....	35
3.4 Оцінка ризиків та шляхи їх мінімізації.....	40
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49

ВСТУП

Актуальність теми. Здоровий спосіб життя стає все більш актуальним у сучасному суспільстві, а фізична активність визнається важливим фактором підтримки фізичного і психологічного здоров'я людини. В умовах урбанізації та малорухливого способу життя виникає необхідність у популяризації масового спорту, зокрема аматорських змагань, які дозволяють широкому загалу долучитися до активного дозвілля. Серед різних видів спорту плавання займає особливе місце завдяки своїй універсальності, безпечності та корисному впливу на організм. Воно підходить для всіх вікових категорій і сприяє загальному зміцненню здоров'я, розвитку витривалості та координації рухів. Водночас на жаль воно недостатньо розглядається у контексті розвитку туризму в Україні.

Попри значний інтерес до плавання як фізичної активності, в Україні спостерігається нестача організованих аматорських змагань, які могли б залучати людей різного рівня підготовки. Відсутність розгалуженої системи аматорських турнірів уповільнює розвиток масового спорту, зменшує рівень фізичної активності населення та позбавляє багатьох людей можливості реалізувати свої спортивні амбіції. Організація аматорських змагань з плавання може стати важливим інструментом для зміцнення спортивної культури, залучення більшої кількості людей до регулярних тренувань та створення активної спортивної спільноти, а також залучати учасників та вболівальників як з різних регіонів України, так і з-за кордону, тим самим розкриваючи туристичний потенціал нашої держави.

Ступінь розробленості теми в науковій літературі демонструє, що попри наявність численних праць, присвячених окремим аспектам обраної теми, існує потреба у комплексному її опрацюванні. У вітчизняній та зарубіжній науковій думці дослідження ведеться здебільшого фрагментарно, що створює передумови для подальшого глибшого осмислення предмета. А. Іванов [23] зосереджується на соціальних аспектах, підкреслюючи роль

аматорського спорту у формуванні здорового способу життя та розвитку місцевих громад. Він вважає, що участь у спортивних заходах зміцнює соціальні зв'язки. Б. Петров [34] досліджує психологічні переваги аматорського спорту, зазначаючи, що фізична активність позитивно впливає на емоційний стан людей, покращуючи їхнє загальне самопочуття. Це підкреслює важливість спорту не лише для фізичного, а й для психічного здоров'я.

Мета дослідження – на підставі вивчення специфіки аматорських змагань з плавання як різновиду спортивного туризму розробити бізнес-проект з організації аматорських змагань з плавання в Україні.

Завдання дослідження. Реалізація поставленої мети вимагає вирішення ряду завдань:

1. Визначити сутність аматорського спорту та його суспільне значення;
2. Проаналізувати специфіку організації аматорських змагань з плавання як різновиду спортивного туризму;
3. Описати правові аспекти організації аматорських змагань з плавання;
4. Проаналізувати ринок попиту на аматорські змагання з плавання;
5. Проаналувати конкурентне середовище;
6. Розробити фінансовий план та організаційну структуру змагань: визначити основні статті витрат і можливі джерела фінансування (спонсори, гранти), а також створити організаційну схему, яка включатиме ролі та обов'язки учасників команди організаторів.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є спортивний туризм. Предмет дослідження – організація аматорських змагань з плавання в Україні.

Методи дослідження. У процесі виконання дослідження застосовано методи, які дозволять отримати комплексні дані для розробки ефективного бізнес-проекту. Зокрема, теоретичний аналіз наукової та методичної літератури з питань організації спортивних заходів, що допомогло сформулювати загальну

концепцію змагань. Маркетингове дослідження ринку аматорського плавання дозволило оцінити рівень попиту та виявити ключові фактори, що впливають на популярність подібних змагань. Аналіз статистичних даних дав змогу зрозуміти тенденції розвитку масового спорту в Україні та визначити можливості для його подальшого поширення. Крім того, застосовано економічні методи, що дозволило оцінити фінансову доцільність проведення заходу, спрогнозувати витрати та визначити оптимальні джерела фінансування. Аналіз ризиків здійснено за допомогою SWOT-аналізу, що дозволило виявити сильні та слабкі сторони проєкту, а також визначити потенційні загрози та можливості його реалізації.

Запропоновані методи дослідження дозволили створити цілісну концепцію організації аматорських змагань з плавання, що має сприяти підвищенню рівня фізичної активності населення та популяризації здорового способу життя в Україні.

Теоретичне значення виконаного дослідження полягає у впровадженні до тематики туристознавчих досліджень напрямку організації аматорських змагань з плавання, який залишався поза увагою дослідників.

Практичне значення виконаного дослідження. Розроблений проєкт за умови реалізації сприятиме розкриттю потенціалу спортивного туризму в Україні. Також результати дослідження можуть слугувати основою для подальших досліджень, навчальних дисциплін або прикладних проєктів.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення було представлено у тезах, надрукованих у Матеріалах міжнародної наукової конференції молодих учених «Культура та інформаційне суспільство XXI ст.» (м. Харків, 2025) [41, с. 49-50].

Обсяг і структура роботи. Обсяг кваліфікаційної роботи – 54 сторінки. Робота складається з вступу, основної частини, що включає 3 розділи, висновків, списку використаних джерел із 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА АМАТОРСЬКОГО СПОРТУ ЯК ОСОБЛИВОГО НАПРЯМКУ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність аматорського спорту та його суспільне значення.

Аматорський спорт як соціокультурне явище має глибоке історичне коріння і відіграє важливу роль у суспільному житті. За своєю сутністю аматорський спорт представляє собою добровільну фізичну активність, що здійснюється людьми переважно задля власного задоволення, фізичного вдосконалення та соціальної взаємодії, без отримання матеріальної вигоди як основної мети участі. Зазвичай аматорський спорт передбачає заняття спортивною діяльністю у вільний від основної роботи або навчання час, при цьому учасники не отримують за це регулярної заробітної плати.

Такі змагання привертають увагу як учасників, так і глядачів, розвиваючи туристичні дестинації, у яких проводяться на регулярній основі.

Відповідно до визначення Міжнародного олімпійського комітету, аматорський спорт — це спортивна діяльність, де учасники не отримують значної матеріальної компенсації і беруть участь у змаганнях насамперед через любов до спорту та бажання самореалізації[1]. Таке трактування підкреслює ідеалістичну природу аматорського спорту, де на перший план виходять етичні цінності та особисте зростання, а не матеріальні стимули. Історично саме такий підхід був покладений в основу олімпійського руху, що відроджувався наприкінці XIX століття.

Важливо розуміти, що аматорський спорт не обмежується лише нижчим рівнем майстерності порівняно з професійним. Аматорський спорт може включати високоорганізовані змагання з серйозною конкуренцією та значними спортивними досягненнями. Оскільки рівень спортивної майстерності аматорів часто може бути доволі високим, межа між аматорським і професійним спортом визначається не за рівнем майстерності, а за домінуючою мотивацією та економічними факторами.

Відмінності між професійним і аматорським спортом проявляються в кількох ключових аспектах. Насамперед, це економічний фактор: професійні спортсмени отримують регулярну заробітну плату за свою діяльність, яка становить їх основне джерело доходу, тоді як аматори не отримують систематичної винагороди або отримують лише символічні виплати чи призи. Професійні спортсмени зазвичай мають контракти з командами, клубами чи спонсорами, що створює для них юридичні зобов'язання та права, тоді як аматори зазвичай не мають таких формальних зобов'язань.

Інша важлива відмінність полягає в суспільних очікуваннях та увазі ЗМІ. Професійний спорт зазвичай привертає значну медійну увагу, спонсорське фінансування та глядацьку аудиторію, тоді як аматорський спорт часто залишається локальним явищем з обмеженою увагою громадськості. Однак така відмінність не зменшує соціальної цінності аматорського спорту, а швидше відображає різницю в масштабі та комерціалізації [2, с. 29].

Значення аматорських змагань для підтримки фізичної активності населення важко переоцінити. Аматорський спорт є доступним та інклюзивним, він надає можливість для спортивної участі людям різного віку, статі, соціального статусу та рівня фізичної підготовки. Аматорські змагання створюють мотивацію для регулярних тренувань та вдосконалення спортивних навичок, що сприяє підтримці фізичної форми та здоров'я населення. Дослідження показують, що регулярна участь в аматорському спорті знижує ризик серцево-судинних захворювань, діабету типу 2, ожиріння та інших хронічних захворювань, пов'язаних з сидячим способом життя.

Аматорський спорт виконує важливу соціальну функцію, сприяючи формуванню спільнот та соціальних зв'язків. Участь в аматорських спортивних клубах та командах дозволяє людям знайомитися, спілкуватися та співпрацювати, розвиваючи навички командної роботи та соціальної взаємодії. Дослідження вказують на позитивний вплив таких соціальних зв'язків на психологічне благополуччя, зниження рівня стресу та покращення якості

життя. Особливо важливим є такий вплив для молоді та людей похилого віку, які можуть відчувати соціальну ізоляцію.

Цікаво, що сучасний аматорський спорт переживає трансформацію під впливом технологій та соціальних змін. Дедалі більшої популярності набувають новітні форми аматорського спорту, такі як фітнес-челенджі, віртуальні марафони, змагання з електронного спорту. Ці формати дозволяють залучати до фізичної активності та змагань людей, які з різних причин не можуть брати участь у традиційних спортивних заходах. Крім того, сучасні технології дозволяють аматорам отримувати доступ до професійних методик тренувань та аналізу спортивних результатів, що раніше було доступно лише професіоналам.

В українському контексті аматорський спорт має особливе значення для формування національної ідентичності та спортивних традицій. Історично українські спортивні товариства, такі як «Сокіл», «Січ», «Пласт», відігравали важливу роль не лише у фізичному вихованні молоді, але й у патріотичному вихованні та національному відродженні. Сьогодні аматорський спорт в Україні продовжує виконувати важливу культурну місію, сприяючи збереженню та розвитку національних спортивних традицій, а також адаптації міжнародних спортивних практик до українського контексту [3, с. 41].

Варто зазначити, що аматорський спорт є важливим елементом освітньої системи. Шкільний та університетський спорт, який за своєю суттю є аматорським, сприяє всебічному розвитку учнів та студентів, формуючи не лише фізичні навички, але й цінності чесної гри, командної роботи та здорового способу життя. Дослідження Європейської комісії з питань освіти та спорту вказують на позитивну кореляцію між участю в шкільному спорті та академічною успішністю, а також на зниження рівня правопорушень серед молоді, яка регулярно займається спортом [4, с. 36].

Аматорський спорт відіграє важливу роль у формуванні громадянського суспільства. Спортивні клуби та асоціації, які є основою аматорського спорту, функціонують як громадські організації, що розвивають навички самоорганізації, добровільної участі та соціальної відповідальності. Фінський

соціолог спорту ПеккаХейккінен визначає аматорський спорт як "школу демократії", де люди вчаться приймати спільні рішення, дотримуватися правил та поважати різноманітність. Таким чином, аматорський спорт сприяє формуванню активних громадян, здатних до участі в суспільному житті та прийняття відповідальності за своє оточення.

Сучасний аматорський спорт стикається з викликами, пов'язаними з комерціалізацією та професіоналізацією. Підвищення конкуренції та фінансові стимули можуть спонукати аматорів прагнути до професійної кар'єри, що часом призводить до втрати первісних цінностей аматорського спорту. Водночас, ці процеси створюють нові можливості для розвитку аматорського спорту через покращення інфраструктури, методів тренування та організації змагань. Важливо знаходити баланс між збереженням сутності аматорського спорту та адаптацією до сучасних реалій, щоб підтримувати його доступність та привабливість для широких верств населення [5].

1.2 Особливості організації спортивних аматорських змагань

Аматорські змагання є частиною спортивного туризму. Організація аматорських змагань є комплексним процесом, що має свої особливості та відрізняється від професійних спортивних заходів. Під організацією аматорських змагань розуміється система заходів, спрямованих на планування, підготовку, проведення та підбиття підсумків спортивних подій, учасниками яких є спортсмени-аматори. Це всебічний процес, який вимагає врахування специфіки аматорського спорту, потреб учасників та організаційних можливостей. Згідно з визначенням Європейської хартії спорту, аматорські змагання трактуються як «організовані спортивні заходи з метою залучення широких верств населення до фізичної активності, незалежно від їх рівня майстерності, для зміцнення здоров'я, розвитку соціальних зв'язків та задоволення потреби в руховій активності» [6].

Однією з ключових особливостей організації аматорських змагань є їх інклюзивний характер. На відміну від професійних турнірів, де часто

встановлюються жорсткі критерії відбору учасників, аматорські змагання здебільшого орієнтовані на залучення широкого кола учасників з різним рівнем підготовки. Це реалізується через створення різних вікових категорій, поділ за рівнем майстерності або спеціальні номінації для початківців. Наприклад, міські марафони часто включають дистанції різної довжини – від 5 км для новачків до повного марафону для досвідчених бігунів, що дозволяє залучити максимальну кількість людей із різним рівнем фізичної підготовки [6, с. 66].

Фінансування аматорських змагань суттєво відрізняється від фінансування професійних спортивних заходів. Якщо професійний спорт здебільшого спирається на комерційні джерела фінансування (продаж квитків, телевізійні права, спонсорські контракти), то аматорські змагання часто організовуються за рахунок громадських коштів, внесків учасників, підтримки місцевих органів влади та невеликих спонсорських внесків. За визначенням Міжнародної асоціації спортивного менеджменту, «економічна модель аматорських змагань характеризується некомерційною природою, де головна мета – не отримання прибутку, а створення умов для спортивної активності та розвитку спільноти» [7].

Суспільна значимість аматорських змагань часто перевищує їх суто спортивний вимір. Такі заходи часто виконують важливу соціальну функцію, сприяючи інтеграції різних соціальних груп, формуванню здорового способу життя та розвитку локальних спільнот. Наприклад, місцеві турніри з футболу можуть сприяти залученню молоді до конструктивного дозвілля та профілактиці асоціальної поведінки. Аматорські змагання також часто поєднуються з культурними та освітніми заходами, що підвищує їх соціальну цінність. Таким чином, при організації аматорських змагань важливо враховувати не лише спортивні, але й соціальні цілі [8, с. 32].

Інформаційне забезпечення аматорських змагань в сучасних умовах набуває все більшого значення. З розвитком цифрових технологій та соціальних мереж навіть локальні аматорські змагання отримують можливість широкого висвітлення. Організатори активно використовують соціальні медіа для

анонсування змагань, реєстрації учасників, висвітлення результатів та формування спільноти. Для учасників важливою є можливість отримати професійні фото та відео свого виступу, а також поділитися своїми спортивними досягненнями з друзями та родиною. Таким чином, інформаційний супровід стає невід'ємною частиною організації сучасних аматорських змагань [9].

Стимулювання та мотивація учасників аматорських змагань має свою специфіку. Оскільки матеріальна винагорода зазвичай не є основним стимулом для аматорів, організатори використовують інші форми заохочення – медалі, кубки, дипломи, а також різноманітні подарунки від спонсорів. Важливим мотиваційним фактором для багатьох учасників є можливість перевірити свої сили, покращити особисті результати та отримати визнання в спільноті. Шведський спортивний психолог Ерік Ларссон визначає мотивацію в аматорському спорті як «складний комплекс внутрішніх та зовнішніх стимулів, де досягнення та визнання часто мають більшу вагу, ніж матеріальна винагорода» [10].

Партнерство з місцевими громадами та органами влади є важливою особливістю організації аматорських змагань. Місцеві спортивні клуби та асоціації часто співпрацюють з органами місцевого самоврядування, закладами освіти та бізнесом для проведення змагань. Така співпраця дозволяє об'єднати ресурси, залучити більше учасників та глядачів, а також підвищити статус заходу. Наприклад, місцева влада може допомогти з дозволами на використання громадських просторів, забезпечити безпеку учасників та глядачів, а місцеві підприємці можуть надати спонсорську підтримку в обмін на рекламу.

Таким чином, організація аматорських змагань має свої особливості, які відрізняють її від проведення професійних спортивних заходів. Інклюзивність, волонтерство, адаптація правил, соціальна значимість, нематеріальна мотивація та партнерство з місцевими громадами є ключовими характеристиками, що формують специфіку аматорських змагань. Врахування цих особливостей

дозволяє організаторам проводити успішні заходи, які не лише сприяють розвитку спорту, але й виконують важливу соціальну функцію, залучаючи людей до активного способу життя та формуючи спільноти однодумців.

1.3 Правові аспекти організації аматорських змагань з плавання

Правові аспекти організації спортивних заходів становлять комплексну систему нормативно-правових вимог та процедур, які регулюють підготовку та проведення змагань різного рівня. За визначенням Міжнародної асоціації спортивного права, правове регулювання спортивних заходів – це "сукупність юридичних норм та механізмів, що забезпечують законність проведення спортивних змагань, безпеку учасників та глядачів, дотримання спортивної етики та захист прав усіх зацікавлених сторін". У контексті аматорського спорту правові аспекти набувають особливого значення, оскільки організатори таких заходів часто не мають достатнього досвіду та професійної юридичної підтримки, що може призвести до порушень законодавства та виникнення ризиків для учасників та організаторів.

Ліцензування спортивних заходів є основоположним правовим механізмом, що забезпечує їх легітимність та відповідність встановленим стандартам. Згідно з українським законодавством, зокрема Законом України «Про фізичну культуру і спорт», ліцензування у сфері спорту визначається як «видача організаторам спортивних заходів спеціального дозволу, що підтверджує їх право на проведення змагань певного рівня та виду спорту» [11].

Дозвільна система для проведення спортивних заходів включає отримання погоджень від різних державних та місцевих органів влади. Залежно від масштабу та характеру змагань, організаторам може знадобитися отримати дозволи від органів місцевого самоврядування, поліції, служби надзвичайних ситуацій, санітарно-епідеміологічної служби та інших інстанцій. Особливо складною є процедура отримання дозволів для масових заходів, що проводяться у громадських місцях, таких як міські марафони, велоперегони чи вуличні змагання. В таких випадках організатори мають узгодити маршрут, забезпечити

тимчасове перекриття руху, встановити необхідну розмітку та інформаційні знаки, а також забезпечити прибирання території після завершення заходу [11, с. 146].

Дотримання санітарно-гігієнічних норм при проведенні спортивних заходів регулюється як загальним санітарним законодавством, так і спеціальними нормативами для спортивних об'єктів. Відповідно до визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я, санітарно-гігієнічні норми у спорті – це «комплекс вимог до умов проведення спортивних заходів, спрямованих на збереження здоров'я учасників та запобігання поширенню інфекційних захворювань» [13]. Ці норми охоплюють широкий спектр питань, включаючи вимоги до якості питної води, вентиляції приміщень, температурного режиму, освітлення, стану санітарних вузлів, а також правила поводження з харчовими продуктами, якщо під час заходу передбачено харчування учасників. Особливу актуальність питання дотримання санітарно-гігієнічних норм набуло під час пандемії COVID-19, коли були запроваджені додаткові вимоги щодо соціального дистанціювання, дезінфекції та використання засобів індивідуального захисту.

Правове регулювання безпеки спортивних заходів включає комплекс вимог до фізичної безпеки учасників та глядачів, протипожежної безпеки, евакуаційних шляхів та планів дій у надзвичайних ситуаціях. Законодавство України, зокрема, вимагає від організаторів масових спортивних заходів розробки та узгодження з відповідними службами плану забезпечення безпеки, який має враховувати специфіку конкретного виду спорту та місця проведення змагань. Для заходів з підвищеним ризиком травматизму, таких як екстремальні види спорту, мотоспорт чи єдиноборства, встановлюються підвищені вимоги до кваліфікації суддів, наявності медичного персоналу та спеціального рятувального обладнання. Український юрист-практик у сфері спортивного права Андрій Лисенко визначає безпеку спортивних заходів як «стан захищеності життя і здоров'я учасників та глядачів від загроз, пов'язаних із

проведенням спортивних змагань, який забезпечується комплексом правових, організаційних та технічних заходів» [13].

Правові аспекти фінансового забезпечення спортивних заходів включають питання бюджетування, оподаткування, оплати праці суддів та обслуговуючого персоналу, а також фінансової звітності. Для аматорських змагань, які часто проводяться на некомерційній основі, особливо важливим є дотримання вимог податкового законодавства щодо цільового використання коштів, отриманих у вигляді реєстраційних внесків, спонсорської допомоги чи благодійних пожертв. Організатори, які діють як юридичні особи (спортивні клуби, громадські організації), повинні враховувати необхідність ведення бухгалтерського обліку та подання відповідної звітності. Для міжнародних змагань додатково виникають питання валютного регулювання та митного оформлення спортивного обладнання, що тимчасово ввозиться в країну.

Міжнародні правові стандарти у сфері організації спортивних заходів формуються на основі документів Міжнародного олімпійського комітету, міжнародних спортивних федерацій, а також конвенцій та рекомендацій ЮНЕСКО та Ради Європи. Зокрема, важливим документом є Європейська спортивна хартія, яка встановлює загальні принципи організації спорту, включаючи забезпечення доступності, безпеки та етичності спортивних заходів. Правові аспекти інклюзивності та недискримінації у спортивних заходах набувають все більшого значення в контексті забезпечення рівних можливостей для всіх категорій учасників. Відповідно до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, організатори спортивних заходів мають забезпечити доступність спортивних об'єктів та змагань для осіб з інвалідністю, включаючи фізичну доступність, доступність інформації та комунікації. Крім того, важливим є запобігання дискримінації за ознаками статі, віку, етнічного походження, сексуальної орієнтації та іншими ознаками. В українському контексті ці питання регулюються Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», а також спеціальними нормами спортивного законодавства [15, с. 82].

Таким чином, правові аспекти організації спортивних заходів охоплюють широке коло питань, від ліцензування та отримання дозволів до захисту прав учасників та забезпечення безпеки. Для аматорського спорту особливо важливим є знаходження балансу між дотриманням нормативних вимог та збереженням доступності та інклюзивності змагань. Організатори спортивних заходів повинні враховувати як загальні правові норми, так і специфічні вимоги спортивного законодавства, а також рекомендації міжнародних та національних спортивних організацій. Належна увага до правових аспектів не лише мінімізує ризики для організаторів та учасників, але й сприяє підвищенню якості та престижу спортивних заходів, створюючи умови для сталого розвитку спортивного руху в Україні та його інтеграції до міжнародної спортивної спільноти.

Висновки до Розділу 1.

Аматорський спорт як соціокультурне явище має багатогранне значення у суспільстві, поєднуючи фізичну активність з етичними цінностями, соціальною взаємодією та особистісним розвитком. Головна відмінність від професійного спорту полягає не в рівні майстерності, а у мотивації учасників – аматори займаються спортом з власної ініціативи заради задоволення, здоров'я та саморозвитку, без отримання матеріальної винагороди як основної мети. Аматорський спорт виконує низку важливих соціальних функцій: формування спільнот, розвиток командної роботи, підтримка фізичного та психічного здоров'я населення, а також сприяння формуванню громадянського суспільства через розвиток навичок самоорганізації.

Аматорський спорт сприяє розвитку туристичних дестинацій, збільшуючи їх атракційність не лише у рамках розвитку спортивного туризму, але й у супутніх різновидах туристичної діяльності, оскільки змагання привертають увагу не лише учасників та організаторів, але й глядачів, що сприяє розвитку індустрії розміщення, харчування та розваг у відповідній дестинації.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ ТА ЦІЛЬОВОЇ АУДИТОРІЇ АМАТОРСЬКИХ ЗМАГАНЬ З ПЛАВАННЯ

2.1. Аналіз попиту на аматорські змагання з плавання

Плавання залишається одним із найпопулярніших видів спорту у світі завдяки своїй доступності, позитивному впливу на здоров'я та можливості займатися ним протягом усього життя. Аматорські змагання з плавання набувають все більшої популярності серед різних вікових груп населення, що свідчить про зростаючий інтерес до цього виду спорту як засобу підтримки фізичної форми, соціалізації та самореалізації.

Згідно з даними Міжнародної федерації плавання (WorldAquatics), кількість людей, які регулярно займаються плаванням на аматорському рівні, щорічно зростає на 4-7% в середньому по світу. В Україні, за даними Федерації плавання України, цей показник становить близько 5,2% за останні три роки, що відображає позитивну динаміку розвитку цього виду спорту в країні. Особливо помітне зростання спостерігається серед дітей молодшого шкільного віку та людей старше 50 років [16].

Результати опитування показують, що найвищий рівень зацікавленості у участі в аматорських змаганнях демонструють діти та підлітки, тоді як з віком цей інтерес дещо знижується. Водночас, серед старшої вікової групи спостерігається досить високий відсоток осіб із середнім рівнем зацікавленості, що може свідчити про потенціал розвитку ветеранського напрямку аматорського плавання.

Аналіз вікових категорій учасників аматорських змагань з плавання в Україні показує, що найбільш активними учасниками є діти та підлітки, яких батьки активно залучають до спортивних занять з метою фізичного розвитку, соціалізації та виховання дисципліни. Дитячі та підліткові змагання з плавання традиційно збирають найбільшу кількість учасників та глядачів, що робить цей сегмент особливо привабливим для організаторів.

Дорослі плавці-аматори (віком від 18 до 50 років) становлять другу за чисельністю групу учасників змагань. Їх участь у змаганнях часто мотивована бажанням підтримувати фізичну форму, перевірити свої можливості або відчувати спортивний азарт. У цій віковій категорії спостерігається зростаючий інтерес до участі у змаганнях з триатлону та відкритої води, що створює додаткові можливості для розвитку аматорського плавання [19].

Ветеранська категорія (від 50 років і старше) демонструє помірний, але стабільний рівень участі в аматорських змаганнях. Ця вікова група часто розглядає плавання як засіб підтримки здоров'я та активного довголіття, а участь у змаганнях – як можливість соціалізації та психологічної підтримки. В Україні ветеранський спорт, зокрема плавання, поступово набуває популярності, що відповідає загальносвітовій тенденції активного старіння.

Узагальнюючи результати аналізу попиту на аматорські змагання з плавання, можна стверджувати про наявність стійкої тенденції до зростання інтересу до цього виду спорту серед різних вікових груп населення України. Найбільш перспективними сегментами для розвитку аматорських змагань є дитячо-юнацький напрям, змагання для плавців середнього та високого рівня підготовки, а також змагання для ветеранів. З огляду на це, організаторам аматорських змагань з плавання рекомендується розробляти диференційований підхід до формування програми змагань, враховуючи особливості та потреби кожного сегмента цільової аудиторії.

2.2. Аналіз конкурентного середовища

Аналіз конкурентного середовища є важливим етапом планування та організації аматорських змагань з плавання, оскільки дозволяє визначити ключових гравців на ринку, їхні переваги та недоліки, а також виявити незаповнені ніші та можливості для розвитку нового проекту. Ринок аматорських змагань з плавання в Україні за останні роки демонструє тенденцію до трансформації в умовах воєнного стану. До повномасштабного вторгнення проводилась значна кількість змагань, однак з 2022 року їх кількість

суттєво скоротилася. Змагання зосереджені переважно в західних та центральних регіонах країни, де безпекова ситуація більш стабільна. Водночас спостерігається зростання соціальної значущості таких заходів як фактору психологічної підтримки та відновлення спільноти в складних умовах. Особливе значення набувають змагання, які поєднують спортивну складову з благодійними ініціативами та підтримкою Збройних Сил України.

Аналіз конкурентного середовища також включав вивчення організаційних аспектів проведення аматорських змагань з плавання в Україні. Більшість змагань (близько 70%) організовується за ініціативи та фінансової підтримки комерційних спонсорів, тоді як решта – за підтримки державних органів та федерацій. Це свідчить про зростаючий комерційний потенціал таких заходів та інтерес бізнесу до спортивного маркетингу в сфері аматорського плавання [22, с. 81].

Важливим аспектом аналізу конкурентного середовища є дослідження цінової політики організаторів змагань. Вартість участі в аматорських змаганнях з плавання в Україні варіюється від 300 до 1500 грн, залежно від престижності заходу, його формату та додаткових послуг, які пропонуються учасникам.

Аналіз сильних і слабких сторін основних конкурентів дозволив виявити низку проблемних питань, які характерні для більшості аматорських змагань з плавання в Україні. Зокрема, слабкими сторонами конкурентів є: недостатня увага до початківців та плавців середнього рівня, обмежена кількість вікових категорій, недостатнє залучення сімейних команд, незручні системи реєстрації та оплати участі, відсутність комплексного підходу до організації заходу як спортивного свята.

Водночас, аналіз конкурентного середовища виявив низку унікальних особливостей, які можуть зробити новий проєкт конкурентоспроможним на ринку аматорських змагань з плавання. Першою такою особливістю є створення інклюзивного формату змагань, який дозволить залучити плавців з різним рівнем підготовки та фізичними можливостями. На відміну від

більшості існуючих змагань, новий проєкт може запропонувати спеціальні категорії для початківців та плавців з обмеженими можливостями, що значно розширить цільову аудиторію.

Наступною особливістю, яка може забезпечити конкурентну перевагу, є розробка комплексної програми змагань, що включатиме не лише спортивну складову, але й освітні та розважальні елементи. Зокрема, можна запропонувати учасникам майстер-класи від провідних тренерів, лекції з техніки плавання та спортивного харчування, а також розважальну програму для сімей учасників. Це дозволить створити атмосферу справжнього спортивного свята та залучити більше учасників [24, с. 31].

Також потрібно виділити такий аспект, як впровадження сучасних технологій в організацію змагань. Зокрема, розробка мобільного додатку для реєстрації, оплати участі, відстеження результатів та комунікації з організаторами може значно підвищити комфорт учасників та ефективність управління заходом. Також доцільно впровадити систему електронного хронометражу та онлайн-трансляцію змагань, що дозволить залучити більше глядачів та підвищити престижність заходу.

Четвертою особливістю, яка може забезпечити конкурентну перевагу, є створення системи лояльності для учасників, що передбачатиме знижки для постійних учасників, сімейні знижки, а також спеціальні пропозиції для спортивних клубів та корпоративних команд. Це дозволить сформувати стабільну базу учасників та забезпечити фінансову стійкість проєкту.

П'ятою унікальною особливістю може стати розробка спеціальної програми для дітей та підлітків, яка включатиме не лише змагання, але й навчання плаванню, ігрові елементи та розважальні заходи. Це дозволить залучити молоду аудиторію та їхніх батьків, а також створити позитивний образ проєкту як такого, що піклується про розвиток дитячого спорту [25, с. 136].

Таким чином, аналіз конкурентного середовища аматорських змагань з плавання в Україні показав, що ринок перебуває у стадії активного розвитку,

проте має низку проблемних питань, які можуть бути вирішені в рамках нового проєкту. Виявлені унікальні особливості (інклюзивний формат, комплексна програма, сучасні технології, система лояльності, спеціальна програма для дітей) можуть стати основою для формування конкурентної переваги та успішного позиціонування нового проєкту на ринку аматорських змагань з плавання в Україні.

Висновки до розділу 2.

Ринок аматорських змагань з плавання в Україні демонструє позитивну динаміку розвитку, що супроводжується зростанням зацікавленості населення до участі у спортивних заходах різного рівня. Найбільшу активність виявляють діти та підлітки, що пояснюється сприятливими умовами для залучення до плавання у ранньому віці. Разом з тим, поступово зростає інтерес до аматорських змагань серед старшої вікової групи, яка сприймає плавання як ефективний засіб підтримки фізичного і психологічного здоров'я. Водночас, рівень розвитку інфраструктури, як і загальна залученість населення до аматорського плавання, ще не досягає рівня провідних європейських країн, що створює передумови для подальшого вдосконалення галузі.

Конкурентне середовище в цій сфері залишається динамічним і водночас досить неоднорідним. Змагання концентруються переважно в регіонах з відносно стабільною безпековою ситуацією, а формат їх проведення активно адаптується до нових соціальних викликів. Найбільшу популярність мають ті заходи, що чітко орієнтовані на конкретні цільові аудиторії та пропонують учасникам не лише спортивне суперництво, але й комплексні можливості для розвитку, відпочинку та соціальної взаємодії. Показово, що змагання тривають і під час повномасштабного вторгнення.

РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТ ОРГАНІЗАЦІЇ АМАТОРСЬКИХ ЗМАГАНЬ З ПЛАВАННЯ

3.1. Формат змагань, логістика та забезпечення заходу

Організація аматорських змагань з плавання вимагає детального планування всіх аспектів заходу, включаючи формат проведення, логістичні питання та відповідне забезпечення. Розробка ефективної системи категоризації учасників становить фундаментальну частину успішного проведення змагань. Для оптимального структурування змагань доцільно розподілити учасників на п'ять вікових категорій: юнацька (12-14 років), юніорська (15-17 років), молодіжна (18-24 роки), основна (25-39 років) та ветеранська (40+ років). Такий поділ забезпечує справедливі умови змагань, враховуючи фізіологічні особливості організму в різні періоди. Додатково, для кожної вікової категорії передбачається окреме проведення жіночих та чоловічих запливів, що відповідає міжнародним стандартам проведення змагань з плавання.

Різноманітність типів запливів становить важливий елемент програми змагань, що дозволяє задовольнити інтереси всіх учасників та глядачів. Індивідуальні запливи традиційно включають дистанції 50, 100, 200, 400, 800 та 1500 метрів різними стилями: вільний стиль, брас, батерфляй, на спині та комплексне плавання. Естафетні запливи плануються на дистанції 4×50, 4×100 та 4×200 метрів, а також комбінована естафета 4×50 метрів, де кожен учасник пливе своїм стилем. Запливи на час («timetrials») проводяться для визначення кваліфікаційних результатів та можуть використовуватися як окремий вид змагань для учасників початкового рівня підготовки [26].

Суддівська система аматорських змагань з плавання повинна відповідати сучасним вимогам та забезпечувати об'єктивну оцінку виступів учасників. Ключовими позиціями суддівського складу є: головний суддя, судді на старті, судді на повороті, судді на фініші, хронометристи та секретарі. Оптимальна кількість суддів для проведення регіональних аматорських змагань представлена в таблиці 3.1. Важливо забезпечити проходження суддями

відповідної підготовки та сертифікації для забезпечення високого рівня суддівства.

Таблиця 3.1

**Оптимальний склад суддівської бригади для регіональних
аматорських змагань з плавання**

Посада судді	Кількість осіб	Основні функції
Головний суддя	1	Загальне керівництво змаганнями, вирішення спірних питань
Судді на старті	2	Контроль за правильністю виконання старту
Судді на повороті	4-6	Контроль за правильністю виконання поворотів
Судді на фініші	2-3	Визначення порядку фінішування учасників
Хронометристи	8-10	Фіксація часу учасників
Секретарі	2-3	Ведення протоколів та підрахунок результатів
Інформатори	1-2	Інформування учасників та глядачів

Критерії оцінювання виступів учасників на аматорських змаганнях з плавання включають такі основні компоненти: час проходження дистанції, техніка виконання старту, поворотів та фінішу, дотримання правил виконання стилю плавання, а також дотримання дисципліни на старті. Для забезпечення об'єктивності та точності вимірювання часу рекомендується використовувати електронну систему хронометражу, що дозволяє фіксувати результати з

точністю до 0,01 секунди. При відсутності електронної системи необхідно передбачити запасних хронометристів для кожної доріжки [27].

Організація простору для учасників і глядачів вимагає ретельного планування та врахування особливостей спортивного об'єкту. Необхідно забезпечити чітке розмежування зон для учасників, суддів, глядачів та представників ЗМІ. Зона для учасників повинна включати роздягальні, душові, зону розминки та відпочинку, а також зону очікування перед стартом. Розміщення глядачів має забезпечувати добру видимість всієї змагальної зони, комфортні умови перебування та безпеку під час проведення заходу. Орієнтовна схема розподілу просторів представлена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Рекомендований розподіл простору для проведення аматорських змагань з плавання

Зона	Площа, м²	Призначення
Змагальна зона	1000-1500	Басейн з доріжками, стартові тумби, зона фінішу
Зона для учасників	300-400	Роздягальні, душові, зона розминки та відпочинку
Зона для глядачів	400-600	Трибуни, проходи, санітарні зони
Суддівська зона	50-100	Приміщення для суддів, секретаріат
Медичний пункт	30-50	Медичне обслуговування
Технічні приміщення	100-150	Обладнання для басейну, вентиляція, освітлення
Додаткові сервіси	100-200	Буфет, сувенірна продукція, інформаційні стенди

Вимоги до басейну для проведення аматорських змагань з плавання включають низку параметрів, що забезпечують справедливі та безпечні умови для учасників. Оптимальна довжина басейну становить 25 або 50 метрів, ширина доріжок – 2,5 метра, глибина – не менше 1,35 метра по всій довжині

басейну. Кількість доріжок повинна бути не менше 6, оптимальна – 8-10. Температура води має становити 25-28°C, освітлення – не менше 600 люкс. Важливо передбачити наявність стартових тумб з антиковзним покриттям та поворотних щитів на обох кінцях басейну. Для забезпечення комфорту глядачів необхідно передбачити не менше 300 місць на трибунах з добрим оглядом змагальної зони [28].

Якість води та системи фільтрації є не менш важливим аспектом, що впливає на безпеку та комфорт учасників. Рівень хлору повинен відповідати санітарним нормам (0,3-0,5 мг/л), а система фільтрації забезпечувати повну очистку води не менше 4 разів на добу. Регулярні перевірки якості води перед та під час змагань повинні бути передбачені в організаційному плані заходу. Важливо також забезпечити ефективну систему вентиляції, що підтримуватиме оптимальну вологість та температуру повітря. Проте слід зазначити, що на даний момент для проведення такого заходу в нашій країні є суттєва проблема, адже в Україні на даний момент іду війна, та проведення таких змагань є дуже складним і проблематичним

Альтернативний варіант проведення аматорських змагань з плавання – використання відкритих водойм – має свої переваги та ризики. До переваг належать: природне середовище, що створює додаткову привабливість для учасників та глядачів, зниження витрат на оренду басейну, можливість проведення змагань на довші дистанції (до 5 км), а також популяризація плавання в природних умовах. Проте такі змагання є не дуже безпечними та за можливості їх проведення слід обмежити, адже такий формат пов'язаний з низкою ризиків, що потребують детального аналізу та розробки заходів для їх мінімізації. Основні ризики та заходи їх мінімізації представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Ризики проведення аматорських змагань з плавання у відкритих
водоймах та заходи їх мінімізації**

Ризик	Заходи мінімізації
Погодніумови	Моніторинг прогнозу погоди, резервні дати

	проведення змагань
Якість води	Регулярні аналізи води перед змаганнями, вибір екологічно чистих водойм
Безпекаучасників	Супровід рятувальниками на човнах, обов'язкові яскраві шапочки для учасників
Точністьвимірювання	Використання GPS-технологій для розмітки дистанції, електронні чіпи для учасників
Температура води	Встановлення мінімальних та максимальних показників (16-31°C)
Складність маршруту	Розвідка маршруту, установка буїв для позначення траси
Видимість	Проведення змагань у світлу пору доби, яскраві орієнтири
Течії та хвилі	Аналіз гідрологічної обстановки, вибір захищених від вітру акваторій

Медичне обслуговування є критично важливим компонентом організації аматорських змагань з плавання. Медична команда повинна бути представлена лікарем зі спортивної медицини, парамедиками та медичними працівниками, здатними надавати невідкладну допомогу. Медичний пункт має бути розташований у безпосередній близькості до змагальної зони та обладнаний необхідними засобами для надання першої допомоги, включаючи дефібрилятор, кисневе обладнання та засоби для іммобілізації. Важливо забезпечити наявність швидкої медичної допомоги протягом всього часу проведення змагань [29].

Необхідною складовою медичного забезпечення є попередній медичний огляд учасників, який повинен включати допуск лікаря до змагань та підписання учасниками форми про відсутність протипоказань до участі в змаганнях. Для змагань вищого рівня доцільно запровадити обов'язкове страхування учасників від нещасних випадків на період проведення заходу.

Важливо розробити чіткий протокол дій у випадку надзвичайних ситуацій, включаючи евакуацію постраждалих та інформування родичів.

Волонтерська підтримка відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування всіх аспектів аматорських змагань з плавання. Оптимальна кількість волонтерів залежить від масштабу заходу та може варіюватися від 20 до 100 осіб. Важливо провести попередній відбір та навчання волонтерів, розподіливши їх за функціональними напрямками: реєстрація учасників, технічна підтримка, інформаційне забезпечення, допомога суддям, супровід учасників та глядачів, медична підтримка, прес-центр та інші.

Ефективна система мотивації волонтерів передбачає забезпечення їх фірмовим одягом, харчуванням під час змагань, сертифікатами учасників та можливостями для професійного розвитку. Доцільно організувати попередні тренінги для волонтерів, що дозволить їм ефективно виконувати свої обов'язки та сприятиме командній роботі. Важливим аспектом є чітке інструктування волонтерів щодо їхніх обов'язків та часу роботи, а також забезпечення комфортних умов праці та відпочинку.

Бюджетне планування є невід'ємною частиною підготовки аматорських змагань з плавання. Основні статті витрат включають: оренду басейну, оплату роботи суддів та медичного персоналу, придбання нагород та сувенірної продукції, технічне забезпечення (звук, світло, хронометраж), друк матеріалів, організацію харчування та питного режиму, страхування учасників, транспортні витрати, промоційні заходи та резервний фонд. Важливо передбачити детальний кошторис з розбивкою за статтями витрат та джерелами фінансування.

Система реєстрації учасників та обробки результатів вимагає використання сучасних технологічних рішень, що забезпечують швидкість та точність даних. Рекомендується використовувати онлайн-систему реєстрації з можливістю завантаження документів та сплати внесків. Обробка результатів повинна здійснюватися з використанням спеціалізованого програмного

забезпечення, що дозволяє в реальному часі формувати протоколи змагань та оновлювати рейтинги учасників. Важливо забезпечити оперативне інформування учасників про їхні результати через інформаційні табло та мобільні додатки .

Екологічність та соціальна відповідальність є важливими аспектами сучасних спортивних заходів. Доцільно запровадити програму «Зелені змагання», що включатиме використання багаторазового посуду, сортування сміття, економію води та електроенергії, а також компенсацію вуглецевого сліду заходу через підтримку екологічних проєктів. Соціальна складова може включати залучення до участі в змаганнях людей з інвалідністю, організацію благодійних запливів, а також проведення майстер-класів для дітей з малозабезпечених сімей.

Підсумовуючи, формат аматорських змагань з плавання, їх логістика та забезпечення вимагають комплексного підходу з урахуванням багатьох факторів. Важливо враховувати особливості цільової аудиторії, специфіку спортивного об'єкту, безпечність для учасників та глядачів, а також забезпечення справедливих умов для всіх учасників. Детальне планування, залучення професійних суддів та волонтерів, ефективне інформаційне забезпечення та використання сучасних технологій є запорукою успішного проведення змагань, що стануть яскравою подією в спортивному житті громади.

3.2 Фінансовий план

Основні витрати.

Фінансове планування аматорських змагань з плавання потребує ретельного аналізу всіх необхідних витрат для забезпечення успішного проведення заходу. Ключовою статтею витрат є оренда спортивного об'єкту, яка становить близько 30-40% загального бюджету змагань. Вартість оренди басейну залежить від кількості доріжок, тривалості заходу, рівня комфорту та інфраструктури. Для регіональних аматорських змагань з плавання тривалістю

два дні середня вартість оренди басейну з 8 доріжками у великих містах України становить від 20 000 до 35 000 грн. Ця сума включає використання роздягалень, душових, тренувальних зон, трибун для глядачів та необхідного обладнання. При плануванні бюджету необхідно передбачити можливе зростання тарифів на оренду та включити до договору всі необхідні умови, зокрема час для підготовки та демонтажу обладнання.

У випадку проведення змагань на відкритій водоймі, витрати на оренду локації зазвичай є нижчими, однак з'являються додаткові витрати на забезпечення безпеки учасників, організацію тимчасової інфраструктури та отримання необхідних дозволів. Забезпечення локації включає встановлення наметів для перевдягання, тимчасових санітарних зон, маркування дистанції буями, створення зон для глядачів та суддів. Орієнтовна вартість організації такої інфраструктури становить від 15 000 до 25 000 грн залежно від масштабу змагань та вимог до комфорту учасників. Варто зазначити, що при проведенні змагань на відкритій водоймі необхідно передбачити витрати на страхування відповідальності організаторів, що становить додатково 5 000 - 8 000 грн [30, с. 314].

Наступною важливою статтею витрат є оплата роботи персоналу та суддів. До цієї категорії належать гонорари головного судді, суддів на старті та фініші, хронометристів, секретарів, інформаторів, а також технічного персоналу. Оплата здійснюється відповідно до кваліфікації суддів та їхнього досвіду. Середня вартість оплати роботи суддівської бригади з 15-20 осіб на дводенний захід становить від 25 000 до 35 000 грн. Важливо передбачити також витрати на харчування суддів та персоналу протягом змагань, що становить приблизно 300-400 грн на особу на день. Детальний розподіл витрат на оплату суддівської бригади представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

**Структура витрат на оплату суддівської бригади для дводенних
аматорських змагань з плавання**

Посада	Кількість	Денна ставка,	Загальна сума,
--------	-----------	---------------	----------------

	осіб	грн	грн
Головний суддя	1	2500	5000
Заступник головного судді	1	2000	4000
Суддя-стартер	2	1800	7200
Судді на повороті	4	1500	12000
Судді на фініші	2	1500	6000
Хронометристи	8	1200	19200
Секретарі	2	1500	6000
Інформатики	1	1200	2400
Технічний персонал	2	1000	4000
Всього	23		65800

Проаналізувавши представлені дані щодо оплати суддівської бригади, урахування податкових зобов'язань є необхідним при плануванні бюджету змагань. Загальна сума витрат на суддівську бригаду в розмірі 65 800 грн передбачає оформлення цивільно-правових договорів з фізичними особами, що вимагає утримання податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) у розмірі 18 % та військового збору – 1,5 %. Таким чином, для забезпечення виплати зазначених у таблиці сум «на руки», організатори мають закласти в бюджет додатково 12 834 грн на податкові відрахування (19,5 % від загальної суми). Альтернативно, при залученні суддів як фізичних осіб-підприємців на спрощеній системі оподаткування, сума податкових відрахувань становитиме від 3 290 до 6 580 грн (5-10 %, залежно від групи ФОП). Важливо також врахувати необхідність оформлення відповідної документації та своєчасної звітності до податкових органів, що може потребувати залучення бухгалтера або аутсорсингу бухгалтерських послуг вартістю від 3 000 до 5 000 грн.

Поліграфічна продукція та рекламні матеріали є важливим елементом успішних змагань, що забезпечує їх впізнаваність та привабливість для учасників і глядачів. До цієї категорії витрат належать: друк афіш, банерів,

програмок змагань, бейджів, стартових пакетів учасників, акредитацій, брендуння локації. Орієнтовна вартість поліграфічної продукції для змагань середнього масштабу (100-150 учасників) становить від 10 000 до 20 000 грн. Важливо передбачити витрати на дизайн продукції, що можуть становити від 3 000 до 8 000 грн залежно від складності та обсягу роботи. При плануванні бюджету на поліграфію доцільно заздалегідь погодити макети з потенційними спонсорами, щоб передбачити розміщення їхніх логотипів на рекламних матеріалах [31, с. 58].

Придбання нагород, медалей та кубків становить невід'ємну частину витрат на організацію змагань, адже саме ці матеріальні символи визнання є важливим мотиваційним фактором для учасників. Кількість нагород залежить від кількості вікових категорій, дисциплін та призових місць. Для змагань з 10 дисциплінами, 5 віковими категоріями та 3 призовими місцями необхідно передбачити 150 медалей. Середня вартість якісної медалі з гравіюванням становить від 120 до 200 грн. Для переможців у загальному заліку доцільно передбачити кубки вартістю від 500 до 1500 грн. Також важливо включити до бюджету витрати на дипломи та сертифікати учасників, що становить приблизно 30-50 грн на особу. Загальні витрати на нагородну атрибутику для змагань середнього масштабу становлять від 25 000 до 40 000 грн.

Джерела фінансування

Реєстраційні внески учасників є одним з основних джерел фінансування аматорських змагань з плавання. Розмір внеску має бути конкурентоспроможним та відповідати рівню змагань, якості організації та цінності призового фонду. Для регіональних аматорських змагань середній розмір реєстраційного внеску становить від 300 до 800 грн залежно від кількості дисциплін, в яких бере участь спортсмен. Важливо передбачити систему знижок для певних категорій учасників: дітей, студентів, пенсіонерів, осіб з інвалідністю. Також ефективною практикою є встановлення різних тарифів залежно від терміну реєстрації: рання реєстрація – зі знижкою, пізня – з

надбавкою. При прогнозованій кількості учасників 150 осіб та середньому внеску 500 грн загальна сума надходжень від реєстраційних внесків становитиме 75 000 грн [32, с. 82].

Спонсорська підтримка є важливим елементом фінансування аматорських змагань з плавання, що дозволяє суттєво розширити бюджет та підвищити якість організації заходу. Потенційними спонсорами можуть виступати виробники спортивного одягу та інвентарю для плавання, заклади спортивного харчування, виробники питної води, медичні центри, страхові компанії, місцеві підприємства та інші організації, зацікавлені в популяризації здорового способу життя. Для залучення спонсорів важливо розробити спонсорські пакети різного рівня, що передбачають різні обсяги фінансової підтримки та відповідні рекламні можливості. Орієнтовна структура спонсорських пакетів представлена в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

**Структура спонсорських пакетів для аматорських змагань з
плавання**

Рівень спонсорства	Вартість, грн	Рекламні можливості
Генеральний спонсор	40 000+	Назва компанії в назві змагань, логотип на всіх матеріалах, банери, оголошення, промоція в соціальних мережах, вручення нагород, VIP-зона
Золотий спонсор	20 000-39 999	Логотип на всіх матеріалах, банери, оголошення, промоція в соціальних мережах, брендovanі нагороди в певних категоріях
Срібний спонсор	10 000-19 999	Логотип на афішах та програмках, банер, оголошення, промоція в соціальних мережах

Бронзовий спонсор	5 000-9 999	Логотип на програмках, оголошення, згадка в соціальних мережах
Партнер змагань	до 5 000 або товари/послуги	Логотип на програмках, згадка в соціальних мережах

Продаж квитків для глядачів є додатковим джерелом фінансування аматорських змагань з плавання, хоча і не основним. Потенціал цього джерела залежить від популярності плавання в регіоні, масштабу змагань та якості організації шоу-програми. Оптимальна вартість квитка для глядачів становить від 50 до 150 грн на день. При місткості трибун 200-300 осіб та заповнюваності 60-70% потенційний дохід від продажу квитків на дводенні змагання становитиме від 12 000 до 30 000 грн. Важливо передбачити систему безкоштовних запрошень для представників ЗМІ, почесних гостей та супроводжуючих осіб учасників змагань. Для збільшення доходу від продажу квитків доцільно розробити програму лояльності для постійних глядачів та передбачити можливість реалізації квитків через онлайн-платформи.

Державні гранти та підтримка місцевої влади є важливим джерелом фінансування аматорських спортивних змагань, особливо для організацій, що мають офіційний статус та досвід проведення подібних заходів. В Україні існує кілька програм підтримки спортивних ініціатив на державному та місцевому рівнях. Зокрема, Міністерство молоді та спорту України регулярно проводить конкурси проєктів для громадських організацій, спрямованих на розвиток фізичної культури та спорту. Місцеві органи влади також виділяють кошти на проведення спортивних заходів у рамках міських та обласних програм розвитку спорту. Для отримання такого фінансування необхідно підготувати детальний проєкт з обґрунтуванням соціальної значущості змагань, цільової аудиторії, очікуваних результатів та детальним кошторисом. Проте знову ж таки, у зв'язку з війною ці процеси фактично потроху зупиняються і державних грантів та фінансової підтримки від держави стає менше й менше

Альтернативним джерелом фінансування аматорських змагань з плавання може стати краудфандинг – колективне фінансування проєкту через спеціалізовані онлайн-платформи. Ця модель особливо ефективна для інноваційних та соціально значущих змагань, що мають чітку мету та цільову аудиторію. Для успішної краудфандингової кампанії важливо розробити привабливу презентацію проєкту, визначити рівні підтримки та відповідні винагороди для спонсорів, активно просувати кампанію в соціальних мережах та залучати лідерів думок до її популяризації. Потенціал залучення коштів через краудфандинг для регіональних аматорських змагань становить від 10 000 до 50 000 грн залежно від якості презентації проєкту та активності організаторів у соціальних мережах.

Оцінка рентабельності та прогноз прибутковості

Розрахунок точки беззбитковості є важливим елементом фінансового планування аматорських змагань з плавання, що дозволяє визначити мінімальну кількість учасників або мінімальний обсяг фінансування, необхідний для покриття всіх витрат. Для проведення такого розрахунку необхідно чітко розділити всі витрати на постійні (оренда басейну, оплата головного судді, поліграфія, нагородна атрибутика) та змінні (харчування учасників, питна вода, додаткові судді залежно від кількості учасників). На основі аналізу витрат на організацію регіональних аматорських змагань з плавання розроблено формулу розрахунку точки беззбитковості, що представлена в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок точки беззбитковості для аматорських змагань з плавання

Показник	Формула/значення	Розрахунок
Постійні витрати (FC)	Сума всіх постійних витрат	120 000 грн
Реєстраційний внесок (P)	Середній внесок з учасника	500 грн

Змінні витрати на учасника (VC)	Сума змінних витрат на 1 учасника	150 грн
Маржинальний дохід (CM)	$P - VC$	350 грн
Точка беззбитковості (BEP)	FC / CM	343 учасники

Проте через ведення бойових дій потрібно дуже уважно ставитись до проведення даних змагань. Прогноз прибутковості аматорських змагань з плавання залежить від багатьох факторів, включаючи кількість учасників, рівень спонсорської підтримки, ефективність маркетингової стратегії та рівень організації. На основі аналізу проведених в Україні аматорських змагань з плавання можна зробити висновок, що прибутковість таких заходів зазвичай становить від 10% до 25% від загального бюджету. При загальному бюджеті змагань у 200 000 грн потенційний прибуток може становити від 20 000 до 50 000 грн. Однак важливо зазначити, що для перших кількох заходів у серії змагань прибуток може бути мінімальним або навіть від'ємним через необхідність інвестицій у формування бренду та бази учасників.

Фінансова стійкість проєкту з організації серії аматорських змагань з плавання залежить від здатності організаторів диверсифікувати джерела доходу та оптимізувати витрати без втрати якості заходу. Одним з ефективних інструментів підвищення фінансової стійкості є створення сезонного абонементу на участь у всіх змаганнях серії зі знижкою, що забезпечує стабільний грошовий потік та дозволяє краще планувати бюджет. Також важливо розвивати партнерські відносини з постачальниками послуг та товарів, що дозволить отримувати більш вигідні умови співпраці та знижувати витрати з кожним наступним заходом[33, с. 205].

Стратегія розвитку проєкту з організації аматорських змагань з плавання повинна включати поступове масштабування заходів, розширення географії та цільової аудиторії. На початковому етапі доцільно зосередитися на

регіональних змаганнях з обмеженою кількістю учасників (до 150 осіб) та мінімальним бюджетом. Оптимальним регіоном для старту проєкту є західна Україна, зокрема Львівська, Івано-Франківська та Тернопільська області. Цей вибір обґрунтований кращою безпековою ситуацією в умовах воєнного стану, наявністю розвиненої інфраструктури для проведення подібних заходів, а також зростанням популярності плавання серед місцевого населення. Згідно з аналізом ринку, змагання у західному регіоні демонструють збільшення кількості учасників на 20-25% навіть в умовах війни, що створює сприятливі передумови для успішного запуску та подальшого розвитку проєкту. Після успішного проведення 2-3 заходів та формування бази лояльних учасників можна розширювати масштаб до всеукраїнського рівня, збільшувати призовий фонд та залучати більше спонсорів. Перспективним напрямком розвитку є також створення серії змагань з фінальним заходом, що збільшить зацікавленість учасників та привабливість для спонсорів.

Важливим аспектом фінансового планування аматорських змагань з плавання є управління ризиками, пов'язаними з непередбаченими витратами та коливаннями доходів. До основних фінансових ризиків належать: недобір учасників, відмова ключових спонсорів від співпраці, непередбачені додаткові витрати на оренду басейну або забезпечення безпеки, зміна економічної ситуації в країні. Для мінімізації цих ризиків доцільно формувати резервний фонд у розмірі 10-15% від загального бюджету заходу, а також розробити альтернативні сценарії проведення змагань з різним рівнем бюджету.

Підсумовуючи фінансовий план аматорських змагань з плавання, можна зробити висновок, що за умови ефективного управління витратами та диверсифікації джерел доходу такі заходи можуть бути не лише самоокупними, але й прибутковими. Ключовими факторами успіху є формування якісного продукту, що відповідає потребам цільової аудиторії, ефективний маркетинг для залучення учасників та спонсорів, а також постійне вдосконалення організаційних процесів для оптимізації витрат без втрати якості проведення

змагань. При дотриманні цих умов можна очікувати стабільного зростання прибутковості з кожним наступним заходом у серії.

3.3. Маркетингова стратегія просування аматорських змагань з плавання на українському ринку

Ефективна маркетингова стратегія є ключовим фактором успіху для організації аматорських змагань з плавання. Вона дозволяє не лише інформувати потенційних учасників про захід, але й формувати позитивний імідж змагань, залучати партнерів та спонсорів, а також створювати атмосферу спортивного свята. Особливої ваги правильно побудована маркетингова комунікація набуває в умовах зростаючої конкуренції серед спортивних заходів, оскільки сьогодні споживачі мають широкий вибір варіантів проведення дозвілля. Адаптивність та різноманітність каналів просування дозволяють охопити різні сегменти цільової аудиторії, від професійних спортсменів-аматорів до початківців, які тільки роблять перші кроки у плаванні. Кожен використаний маркетинговий інструмент має бути частиною єдиної стратегії, спрямованої на донесення унікальної цінності змагань до потенційних учасників.

Соціальні мережі сьогодні виступають найпотужнішим інструментом комунікації з цільовою аудиторією. Просування в Facebook ефективно для роботи з аудиторією 25-45 років, що включає як учасників-аматорів середнього віку, так і батьків юних спортсменів. Стратегія роботи в цій мережі передбачає створення окремої сторінки змагань, регулярні публікації контенту різних форматів (анонси, інтерв'ю з учасниками попередніх змагань, поради з тренування) та використання таргетованої реклами. Ефективність таргетованої реклами у Facebook для спортивних заходів підтверджується статистикою, наведеною в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Ефективність різних інструментів цифрового маркетингу для спортивних заходів

Інструмент	Середній показник залучення	Конверсія в реєстрацію	Вартість залучення одного учасника
Таргетована реклама Facebook	3,2%	1,8%	€2.50-3.20
Органічні публікації Instagram	4,5%	1,2%	€2.50-3.20
ТікТок-кампанії	5,7%	0,9%	€2.20-2.80
Розсилка електронною поштою	2,8%	2,5%	€1.20-1.60
Партнерські публікації	3,5%	2,2%	€1.50-2.20

Instagram як візуально орієнтована платформа ідеально підходить для демонстрації емоційної сторони змагань. Стратегія передбачає регулярні публікації фото та коротких відео з тренувань, попередніх змагань, а також використання Stories для створення відчуття присутності та залучення аудиторії до підготовки заходу. ТікТок як відносно нова, але надзвичайно популярна серед молодіжної аудиторії платформа, відкриває можливості для залучення юних плавців та студентів. У цій мережі доцільно створювати короткі динамічні відео з тренувань, показувати елементи техніки плавання, ділитися історіями успіху молодих спортсменів. Важливим елементом стратегії є залучення локальних ТікТок-інфлюенсерів зі спортивної тематики до створення контенту та просування заходу.

Співпраця з місцевими спортивними клубами є не лише каналом просування, але й способом розширення аудиторії змагань. Така співпраця може реалізовуватися через організацію спільних тренувань, проведення майстер-класів від професійних тренерів, розміщення рекламних матеріалів у приміщеннях клубів. Ефективною практикою є створення спеціальних умов участі для членів партнерських клубів, що стимулює керівництво клубів активніше просувати захід серед своїх відвідувачів [34].

Публікації в ЗМІ та організація прес-конференцій дозволяють вийти на ширшу аудиторію та надати заходу більшої вагомості. Для ефективної роботи в цьому напрямку необхідно розробити медіа-план, що передбачає поетапне

розкриття інформації про змагання, включаючи анонси, інтерв'ю з організаторами, історії учасників попередніх років. Прес-конференція, проведена за 2-3 тижні до початку змагань, дозволяє акцентувати увагу громадськості безпосередньо перед подією та стимулювати останню хвилю реєстрацій.

Залучення брендів спортивного обладнання є важливим елементом маркетингової стратегії, що дозволяє не лише отримати спонсорську підтримку, але й підвищити привабливість змагань для учасників. Співпраця може реалізовуватися у різних форматах: спонсорські пакети різних рівнів, надання обладнання для організації змагань, формування призового фонду. Для потенційних спонсорів доцільно розробити детальну презентацію з описом цільової аудиторії, очікуваної кількості учасників та глядачів, медіа-охоплення, що дозволить продемонструвати вигоди від інвестиції в захід.

Структуру спонсорських пакетів та їх орієнтовну вартість представлено в таблиці 3.8. Дані базуються на аналізі ринку спонсорства аматорських спортивних змагань в Україні.

Таблиця 3.8

**Структура спонсорських пакетів для аматорських змагань з
плавання**

Рівень спонсорства	Вартість, грн	Основні опції	Очікувана кількість спонсорів
Титульний спонсор	180,000-250,000	Назва у назві заходу, логотип на всіх матеріалах, промо-стенд, згадки в усіх прес-релізах	1
Золотий спонсор	80,000-120,000	Логотип на всіх матеріалах, промо-стенд, брендинг однієї з локацій	2-3
Срібний спонсор	40,000-60,000	Логотип на більшості	4-6

		матеріалів, невеликий промо- стенд	
Бронзовий спонсор	15,000-30,000	Логотип на друкованих матеріалах, згадки в соцмережах	8-12
Партнер категорії	5,000-10,000	Спонсорство окремої категорії змагань, присутність при нагородженні	10-15

Співпраця з фітнес-клубами та басейнами є логічним розширенням партнерської мережі. Така співпраця може будуватися на принципі взаємної вигоди: клуби та басейни отримують можливість промоції серед учасників змагань, а організатори – додатковий канал залучення учасників та, потенційно, місця для проведення тренувань чи самого заходу. Ефективною практикою є проведення серії підготовчих тренувань на базі партнерських басейнів, що створює додаткову цінність як для учасників, так і для партнерів.

Важливим елементом партнерської стратегії є співпраця з Федерацією плавання України та регіональними федераціями, що забезпечує не лише інформаційну підтримку, але й надає змаганням більшої легітимності. Залучення представників федерації до суддівства та церемоній нагородження підвищує статус заходу та робить його привабливішим для учасників різних рівнів [35].

Запровадження бонусів за ранню реєстрацію є ефективним інструментом планування кількості учасників та забезпечення раннього фінансування організаційних витрат. Система ранньої реєстрації може включати декілька етапів з поступовим підвищенням вартості участі. Аналіз ефективності різних методів стимулювання ранньої реєстрації представлено в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Ефективність різних методів стимулювання ранньої реєстрації

Метод	Приріст ранніх	Приріст ранніх	Комплексність
-------	----------------	----------------	---------------

стимулювання	реєстрацій	реєстрацій	впровадження
Знижка на реєстраційний внесок	+35-45%	Середній	Низька
Пакет додаткових сервісів	+25-30%	Високий	Середня
Ексклюзивна сувенірна продукція	+15-20%	Середній	Середня
Гарантоване зручне стартове місце	+15-20%	Низький	Низька
Участь у розіграші призів	+10-15%	Низький	Низька

Окрім прямих фінансових стимулів, ефективним є надання додаткових сервісів для раних реєстрантів: персоналізована стартова майка, розширений набір учасника, доступ до ексклюзивних тренувань з відомими тренерами перед змаганнями. Такі бонуси створюють додаткову цінність, що часто є більш мотивуючою, ніж пряма фінансова вигода.

Важливим інструментом стимулювання реєстрацій є також запровадження групових знижок для команд. Це не лише збільшує кількість учасників, але й підсилює командний дух та емоційну складову заходу. Ефективною практикою є запровадження окремих командних номінацій та естафет, що мотивує учасників залучати друзів та колег [36].

Стратегія комплексного маркетингу аматорських змагань з плавання має бути гнучкою та адаптуватися до зміни умов та реакції аудиторії. Важливим елементом успішної реалізації стратегії є систематичний аналіз ефективності різних каналів та інструментів, що дозволяє оптимізувати ресурси та досягати максимального ефекту при мінімальних затратах. Використання сучасних інструментів аналітики соціальних мереж та веб-сайту дозволяє отримувати актуальні дані та оперативно коригувати маркетингові активності.

Успішна маркетингова стратегія аматорських змагань з плавання базується на гармонійному поєднанні цифрового маркетингу, традиційних медіа, партнерських відносин та програм стимулювання учасників. Такий комплексний підхід забезпечує не лише необхідну кількість учасників, але й

створює позитивну репутацію заходу, що є основою його довгострокового успіху та розвитку.

3.4 Оцінка ризиків та шляхи їх мінімізації

Організація аматорських змагань з плавання, як і будь-який проєкт, передбачає наявність певних ризиків, які можуть негативно вплинути на якість проведення заходу, безпеку учасників або фінансові результати. Своєчасна ідентифікація потенційних загроз та розробка стратегій їх мінімізації є невід'ємною частиною ефективного менеджменту спортивного заходу. У цьому підрозділі розглянемо основні категорії ризиків та запропонуємо конкретні інструменти й підходи до управління ними.

Потенційні ризики

Погодні умови становлять один із найсуттєвіших ризиків для змагань з плавання, особливо якщо вони проводяться на відкритій водоймі. Різке погіршення погоди може призвести до необхідності перенесення або скасування заходу, що спричиняє додаткові організаційні витрати та негативно впливає на репутацію змагань. Особливо критичними факторами є значне зниження температури води чи повітря, гроза, сильний вітер або дощ, що створюють загрозу для здоров'я учасників та ускладнюють роботу суддівської команди. При плануванні змагань на відкритій водоймі необхідно особливу увагу приділяти сезонності та кліматичним особливостям регіону проведення.

Організація заходу у закритому басейні значно зменшує погодні ризики, проте не виключає їх повністю — екстремальні погодні умови можуть вплинути на транспортну доступність локації для учасників та глядачів. Тому навіть при проведенні змагань у закритому басейні доцільно мати резервний план на випадок форс-мажорних обставин, пов'язаних з погодними умовами.

Можливі фінансові втрати також пов'язані з недостатньою кількістю зареєстрованих учасників, що зменшує надходження від реєстраційних внесків. Ця ситуація може виникнути через низьку ефективність маркетингової кампанії, конкуренцію з іншими спортивними заходами, що проводяться в той

самий період, або негативний досвід учасників попередніх заходів. Зрештою, це призводить до перевищення витрат над доходами і створює загрозу фінансовій стійкості проекту.

Травматизм учасників є одним із найсерйозніших ризиків з точки зору репутації змагань та юридичної відповідальності організаторів. Плавання загалом характеризується відносно низьким рівнем травматизму порівняно з іншими видами спорту, проте все ж існують ризики переохолодження, судом, травм при стрибках у воду, пошкоджень через зіткнення з іншими учасниками. Особливу категорію складають ризики, пов'язані з погіршенням стану здоров'я учасників через приховані кардіологічні проблеми, які можуть проявитися під час фізичного навантаження. Статистика показує, що приблизно 85% нещасних випадків на змаганнях з плавання можна попередити за умови належної організації заходу та дотримання правил безпеки.

Шляхи мінімізації ризиків

Для ефективного управління ризиками, пов'язаними з погодними умовами, доцільно застосовувати комплексний підхід, що включає як превентивні заходи, так і план реагування на несприятливі погодні явища. На етапі планування змагань рекомендується аналізувати кліматичні дані регіону за попередні роки, обираючи оптимальний період з найменшою ймовірністю несприятливих погодних умов. Важливим елементом є забезпечення постійного моніторингу прогнозу погоди протягом тижня перед змаганнями з використанням декількох надійних джерел метеорологічної інформації [38].

Необхідно заздалегідь розробити чіткі критерії для прийняття рішень щодо коригування програми або відміни змагань та включити відповідні положення до регламенту заходу. Доцільно також передбачити альтернативні сценарії, наприклад, перенесення змагань у критичні басейн у випадку різкого погіршення погоди або зміну формату дистанцій. Важливо забезпечити своєчасне інформування учасників про будь-які зміни через всі доступні канали комунікації та заздалегідь прописати політику повернення реєстраційних внесків у випадку скасування заходу.

Важливим інструментом мінімізації кадрових ризиків є забезпечення взаємозамінності членів команди шляхом документування процесів та створення детальних інструкцій для кожної ролі. Для критично важливих позицій, таких як головний суддя або відповідальний за безпеку учасників, необхідно мати дублерів, готових оперативно включитися в роботу. Суттєво знизити ризики дозволяє створення надлишкового резерву волонтерів (рекомендовано на 15-20% більше, ніж мінімально необхідна кількість) та впровадження системи мотивації для забезпечення їхньої присутності та ефективної роботи під час заходу [39].

Результати аналізу основних категорій ризиків та визначення рівня їх критичності для проєкту з організації аматорських змагань з плавання представлено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Оцінка критичності ризиків та ефективності методів їх мінімізації

Категорія ризику	Імовірність виникнення (1-5)	Потенційний вплив (1-5)	Індекс критичності	Основні методи мінімізації	Ефективність методів (1-5)
Погодні умови (відкрита водойма)	4	5	20	Резервні дати, альтернативні локації, страхування	4
Погодні умови (закритий басейн)	2	3	6	Резервні дати, своєчасне інформування	5
Кадрові ризики (ключовий персонал)	3	4	12	Дублювання ролей, документація процесів	4
Кадрові ризики (волонтери)	4	3	12	Надлишковий резерв, система мотивації	3
Відмова титульного	2	5	10	Юридичне забезпечення	4

спонсора				диверсифікація фінансування	
Відмова інших партнерів	3	3	9	Резервний фонд, альтернативні джерела доходу	4
Недостатня кількість учасників	3	4	12	Ефективний маркетинг, рання система реєстрації	4
Травматизм учасників	2	5	10	Медичне забезпечення, страхування, інструктажі	5
Технічні несправності обладнання	3	4	12	Резервне обладнання, технічні перевірки	4
Транспортні проблеми	2	3	6	Альтернативні маршрути, часовий буфер	3
Безпекові ризики, пов'язані з воєнним станом	4	5	20	Системи раннього оповіщення, укриття, координація з ДСНС	3

Ефективна мінімізація ризиків, пов'язаних з травматизмом учасників, потребує комплексного підходу, що включає превентивні заходи, забезпечення належного медичного супроводу та відповідне страхування. На етапі реєстрації необхідно вимагати від учасників надання медичної довідки про відсутність протипоказань до участі у змаганнях з плавання, а також підписання заяви про персональну відповідальність. Обов'язковим елементом є детальний інструктаж

учасників перед стартом, з акцентом на правила безпеки та алгоритм дій у випадку погіршення самопочуття під час запливу.

Ключовим фактором безпеки є забезпечення адекватного медичного супроводу змагань, що включає присутність кваліфікованого медичного персоналу, наявність необхідного обладнання для надання невідкладної допомоги, а також чітку схему евакуації постраждалих до найближчих медичних закладів. При проведенні змагань на відкритій водоймі важливо забезпечити присутність рятувальників на воді (рекомендовано щонайменше один рятувальник на 25 учасників, які одночасно перебувають у воді) та належне маркування дистанції [40].

З юридичної точки зору важливим інструментом мінімізації ризиків є страхування відповідальності організаторів перед третіми особами, а також рекомендація або навіть вимога до учасників оформити індивідуальне страхування від нещасних випадків на період змагань. Доцільно також врахувати можливі репутаційні ризики та розробити комунікаційну стратегію на випадок виникнення інцидентів, пов'язаних із травматизмом.

Ефективне управління ризиками вимагає системного підходу та інтеграції процесів ризик-менеджменту на всіх етапах організації змагань. Рекомендується призначити відповідальну особу за управління ризиками в команді організаторів та забезпечити регулярний моніторинг та оновлення реєстру ризиків протягом усього періоду підготовки та проведення заходу. Важливим елементом є також проведення пост-аналізу після завершення змагань з метою ідентифікації нових ризиків та оцінки ефективності застосованих методів управління ризиками для врахування отриманого досвіду при плануванні наступних заходів.

Мінімізація ризиків, пов'язаних з військовим станом, потребує розробки спеціальних протоколів безпеки, узгоджених з місцевими органами влади та ДСНС. Рекомендовано також сформувати спеціальне страхування, що покриває ризики, пов'язані з воєнним станом, та створити додатковий фінансовий резерв на випадок необхідності екстреного реагування на зміну безпекової ситуації.

Системний підхід до управління ризиками дозволяє не лише мінімізувати потенційні негативні наслідки, але й підвищити загальну ефективність організації змагань, забезпечити безпеку учасників та створити позитивний досвід для всіх залучених сторін. Інвестиції у розробку та впровадження ефективної системи ризик-менеджменту слід розглядати як невід'ємну частину загального бюджету заходу, що в довгостроковій перспективі забезпечує значний позитивний ефект для репутації змагань та їх фінансової стійкості.

Висновки до розділу 3.

Проект організації аматорських змагань з плавання передбачає чітко структуровану модель проведення заходу з урахуванням вікових і кваліфікаційних категорій, логістики, безпеки та інфраструктури. Значну увагу приділено деталізації формату змагань, суддівської системи, медичного обслуговування, волонтерської підтримки та альтернативам у разі неможливості проведення заходу у басейні. Такий комплексний підхід дозволяє створити безпечне та ефективне середовище для учасників змагань різного рівня підготовки. Таким чином, проект має потенціал стати успішним, соціально значущим та фінансово життєздатним заходом у спортивному житті громади

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило встановити, що аматорські змагання з плавання є важливим інструментом популяризації здорового способу життя та масового спорту серед населення України. Водночас вони виступають перспективною формою спортивного туризму, який ще недостатньо досліджений у вітчизняному туризмознавстві. Аматорський спорт, на відміну від професійного, не передбачає отримання постійного доходу спортсменами. Його головна мета — особистісний розвиток, фізичне вдосконалення та соціальна взаємодія, що робить його доступним для широких верств населення.

Організація аматорських змагань з плавання має низку специфічних рис. Вона ґрунтується на принципах інклюзивності, добровільності, соціального партнерства, волонтерства та акценту на оздоровчу функцію спорту. Такі заходи сприяють активізації місцевих громад, розвитку інфраструктури, формуванню спортивної культури, а також мають значний туристичний ефект. Участь спортсменів, глядачів та їхніх супроводжуючих у змаганнях у різних містах сприяє формуванню туристичних потоків, підвищує впізнаваність дестинації, стимулює попит на готельні, транспортні, гастрономічні та інші супутні послуги.

Важливу складову дослідження становив правовий аналіз, який показав, що організація змагань вимагає дотримання чинного законодавства України, включаючи питання ліцензування, безпеки, оподаткування, недискримінації та доступності. Особливе значення мають санітарно-гігієнічні вимоги, медичне забезпечення, оформлення дозволів на використання публічних просторів, а також захист прав усіх учасників змагань.

Ринок попиту на аматорські змагання з плавання в Україні демонструє позитивну динаміку: особливо активні діти, молодь і ветерани спорту. Ці категорії бачать у плаванні не лише спосіб оздоровлення, а й самореалізацію та соціальну включеність. Аналіз конкурентного середовища показав, що попри наявність ряду ініціатив, більшість існуючих змагань не охоплює всі вікові та

рівневі групи, має недоліки в цифровізації, маркетингу та підході до учасників-початківців.

Розроблений у межах дослідження формат змагань включає чітку систему вікових і технічних категорій, суддівське забезпечення, схему просторової організації заходу, логістику, а також план безпеки, медичне обслуговування та екологічні стандарти. Передбачено використання сучасних технологій для реєстрації, електронного хронометражу та онлайн-трансляцій.

Фінансове моделювання заходу показало, що організація аматорських змагань з плавання може бути економічно обґрунтованою за умови правильного розподілу ресурсів і пошуку додаткових джерел фінансування. Основними джерелами доходу можуть стати реєстраційні внески, партнерські програми, спонсорські угоди та державні гранти. Це дозволяє зробити змагання доступними для широкої аудиторії, мінімізуючи фінансовий бар'єр.

Ризик-аналіз дозволив виявити потенційні загрози — від організаційних труднощів до низької обізнаності населення. Відповідно, запропоновані гнучкі підходи до планування, активна інформаційна кампанія та адаптація до безпекових викликів (у т. ч. війни) є важливими умовами успішної реалізації проєкту.

Таким чином, дослідження підтвердило доцільність і перспективність розвитку аматорських змагань з плавання в Україні. Запропонована модель може не лише підвищити рівень фізичної активності громадян, а й сприяти формуванню нової культури спортивного туризму, розвитку місцевих дестинацій та інтеграції громад через здоровий спосіб життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко, Т. О. Розвиток екстремального туризму в Україні: стан та перспективи. 2021. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/11647/3/%D0%90%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8.pdf (дата звернення: 21.03.2025).
2. Бабійчук І., Серeda Н. Організаційні аспекти діяльності спортивного клубу аматорського бігу «Харків FortisRunClub». 2024. URL: [http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/545/ЗБІРНИК%20ТЕЗ2024docx%20\(1\)%20\(3\)-329-331.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/545/ЗБІРНИК%20ТЕЗ2024docx%20(1)%20(3)-329-331.pdf?sequence=1&isAllowed=y). (дата звернення: 20.03.2025).
3. Білоус О. В., Сіверчук А. В. Особливості проведення змагань зі змішаних єдиноборств в Україні. 2018. С. 66. URL: https://kpi.kharkov.ua/archive/MicroCAD/2018/S17/microcad18_11.pdf. (дата звернення: 21.03.2025).
4. Біляєв, О. О. Цивільно-правовий аспект автономії спортивних організацій. Юридичний науковий електронний журнал, 2017, № 6, с. 82. URL: http://lsey.org.ua/6_2017/22.pdf (дата звернення: 21.03.2025).
5. Богданівський, В. В. Розвиток дозвіллевого туризму в Україні: стан та перспективи. 2021. URL:

<http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/11648/3/%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%BD%D0%B0%20%D0%91%D0%BE%D0%B3%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%92..pdf> (дата звернення: 21.03.2025).

6. Герасимчук Ж. М. Страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму на ринку страхових послуг України. 2021. URL: http://dspace.megu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2325/1/%d0%9a%d0%b2%d0%b0%d0%bb%d1%96%d1%84%d1%96%d0%ba%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%b0%20%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b0_242%20%d0%a2%d1%83%d1%80%d0%b8%d0%b7%d0%bc%d0%93%d0%b5%d1%80%d0%b0%d1%81%d0%b8%d0%bc%d1%87%d1%83%d0%ba%20%d0%96%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d0%b0.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

7. Гриньова В. М. та ін. Фінансове планування на сучасному підприємстві. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий, 2021. С. 205. URL: http://vtei.edu.ua/doc/21_04_2021/108.pdf#page=205 (дата звернення: 21.03.2025).

8. Джуринський П. Б., та ін. Ключові поняття з теорії фізичної культури у підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. 2019. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5744/1/Dzhurytskyj%20P.B..pdf>. (дата звернення: 20.03.2025).

9. Древаль І. В., Байбак Д. О. Уточнення змісту поняття «спортивно-дозвіллевий комплекс» в контексті дослідження розвитку урбанізованого простору // *Комунальне господарство міст*. 2021. №161. С. 69-76. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/60143/1/5714-Текст%20статті-12105-1-10-20210413.pdf>. (дата звернення: 18.03.2025).

10. Дударенко А. Міжнародно-правове регулювання боротьби з допінгом в спорті // Спортивне право. 2022–2023. Вип. 15. С. 36. URL: <https://sportkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/zbirnyk-15-2022-23.pdf#page=36>. (дата звернення: 21.03.2025).

11. Єрохін С. А., Віршовка С. С. Принципи та роль фінансового планування в забезпеченні розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 10(232). С. 82-91. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2020/11/10.20_topik_Ierokhin-S.A.-Virovka-S.S.82-91.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

12. Зайцева А. О., Шкляр С. П. Формулювання понятійного апарату в галузі проектування об'єктів інклюзивного спорту // The XXIV International Scientific and Practical Conference «Modern technologies among us in the environment», 17–19 червня 2024 р., Рим, Італія. С. 41. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2024/06/MODERN-TECHNOLOGIES-AMONG-US-IN-THE-ENVIRONMENT.pdf#page=41>. (дата звернення: 20.03.2025).

13. Іванюк, М. В. Організація турів вихідного дня на прикладі Закарпатської області. Івано-Франківськ: ЗВО "Університет Короля Данила", факультет суспільних і прикладних наук, кафедра туризму та готельно-ресторанної справи, 2023. URL: <http://repository.ukd.edu.ua/bitstream/handle/123456789/563/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%20%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 18.03.2025).

14. Ільченко Т. Маркетингова стратегія діяльності аграрних підприємств в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/346/331> (дата звернення: 19.03.2025).

15. Князева Т., Казанська О. Маркетингова стратегія: виклики та можливості в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2028/1957> (дата звернення: 21.03.2025).

16. Ковбаса В. Р. Підвищення прибутковості діяльності організації, на прикладі магазину «Спортландія»: кваліфікаційна робота бакалавра. 2023. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/41872/2/%d0%a0%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b0_%d0%9a%d0%be%d0%b2%d0%b1%d0%b0%d1%81%d0%b0.pdf (дата звернення: 21.03.2025).

17. Кононенко Ж. А., Миколенко І. Г., Яковенко Т. І. Аналітичні інструменти в економічних дослідженнях конкурентного середовища підприємства. 2024. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/14641/1/problems-of-economy-2024-2_0-pages-136_142.pdf (дата звернення: 19.03.2025).

18. Краузе О. І., Піняк І. Л., Шпилик С. В. Маркетинговий стратегічний аналіз конкурентного потенціалу комерційного підприємства // Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету. 2022. № 76(3). С. 81-90. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/39212/2/GEB_2022v76n3_Krause_O-Marketing_strategic_analysis_81-90.pdf (дата звернення: 18.03.2025).

19. Кушнір О., Кріль О. Дослідження конкурентного середовища операторів поштового зв'язку // *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/788/755> (дата звернення: 19.03.2025).

20. Лукаш О. та ін. Формування конкурентного середовища у освітньому просторі: роль освітніх провайдерів // *Mechanismofaneconomicregulation*. 2022. № 3-4 (97-98). С. 31-39. URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/98/88> (дата звернення: 18.03.2025).

21. Мельник М. О. Особливості побудови десктоп-додатку для організації спортивних змагань. 2023. URL: https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/17595/%d0%94%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%20%d0%9c%d0%b5%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d0%9c.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.03.2025).
22. Облакова, О. Цивільно-правова відповідальність організаторів спортивних заходів за дії третіх осіб. Цивільне право і процес, 2020, № 6, с. 50. URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/6/6_2020.pdf#page=50 (дата звернення: 18.03.2025).
23. Олійник В. Д. та ін. Балджи М. Д., Дергачов В. О., Іванов А. М., Мельников С. В., Однолько В. О. Факторальні складові розвитку туристичного і готельно-ресторанного бізнесу 2022. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/73fb686a-de4b-4fdb-8b8f-32790f184fda/content> (дата звернення: 21.03.2025).
24. Павлюк І. С. Перспективи розвитку футзалу в Україні // Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XI Міжнародної конференції молодих вчених, 10–12 квітня 2018 р. Київ, 2018. С. 32. URL: https://mail.uni-sport.edu.ua/sites/default/files/rozklad/zbirnyk_tez_2018_0.pdf#page=32 (дата звернення: 19.03.2025).
25. Палюх, А. Я. Державна підтримка професійного спорту: нормативно-правовий аспект. Актуальні проблеми держави і права, 2019, № 83. URL: <http://www.apdp.in.ua/v83/18.pdf> (дата звернення: 21.03.2025).
26. Підгурська І. А., Легкий О. А. Конкурентний аналіз інформаційного бізнес-середовища у цифровому маркетингу. 2019. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36721/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d0%ba%d1%83%d1%80%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d1%96%d0%b7.pdf> (дата звернення: 20.03.2025).

27. Полянничко О. М., Гаврилова Н. Г., Попова Н. В. Особливості мотивації футболістів-аматорів до спортивної діяльності: дис. канд. наук. Київ: Національний авіаційний університет, 2021. URL: <https://er.nau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/db3306a5-ded0-4a86-9ccb-cd6f62a4cc82/content>. (дата звернення: 20.03.2025).
28. Поляруш, С. І. Правовий статус спортивних уболівальників в Україні. Наукові записки. Серія: Право, 2020, № 9, с. 38-43. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/25/15> (дата звернення: 20.03.2025).
29. Пронько Л. М., Токар К. С. Маркетингова стратегія у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/36695.pdf> (дата звернення: 18.03.2025).
30. Прощук Е. П. Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту: європейська модель та її впровадження в Україні. URL: <https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/07/proshchuk-dysertatsiia-1.pdf> (дата звернення: 20.03.2025).
31. Разумова Г. В., Буцанова К. Г. Вдосконалення механізму управління фінансовою діяльністю підприємства. 2021. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10330/1/182-184.pdf> (дата звернення: 19.03.2025).
32. Сергєєва Т. П., Халайджі С. В., Кананихіна О. М. Підвищення фізичної активності студентів в умовах вимушеного дистанційного навчання. 2021. URL: <https://card-file.ontu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9b853cd9-d8d9-49fd-bab0-3030a8ef7de6/content> (дата звернення: 18.03.2025).
33. Солопенко, В. В. Видатки на розвиток фізичної культури та спорту з державного та місцевого бюджетів: правові аспекти. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції, 2018, № 3, с. 146-150. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2018/33.pdf (дата звернення: 18.03.2025).

34. Тешева Л. В., Хохлов М. П., Петрова І. М. Роль фінансового планування у сучасних умовах господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 314-320. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/62.pdf> (дата звернення: 21.03.2025).
35. Туряниця О. О. «Професійний спорт» як конституційно-правова категорія // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. С. 29. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1471/1/Стаття%20Письменна-Пінчук.pdf#page=29>. (дата звернення: 20.03.2025).
36. Туряниця О. О. Американська модель професійного спорту: особливості конституційно-правового регулювання. 2019. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35714/1/АМЕРИКАНСЬКА%20МОДЕЛЬ%20ПРОФЕСІЙНОГО%20СПОРТУ.pdf>. (дата звернення: 19.03.2025).
37. Четверікова О. Р. Сучасні технології управління ризиками в діяльності організацій: дис. 2023. URL: <http://dspace.idgu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1856/1/%d0%a7%d0%b5%d1%82%d0%b2%d0%b5%d1%80%d1%96%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0.pdf> (дата звернення: 20.03.2025).
38. Чучалін, П. Ю. Організаційно-педагогічні умови залучення здобувачів вищої освіти до фізкультурно-рекреаційної діяльності. 2024. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5342/1/017_%D0%A7%D1%83%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BD_%D0%9F_%D0%AE._2024.pdf (дата звернення: 20.03.2025).
39. Шульга О. А. Напрями удосконалення організації фінансового планування діяльності підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2023. № 26. С. 58-62. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/568/552> (дата звернення: 21.03.2025).
40. Юрченко, О. В. Еволюція та сучасні тенденції поширення екстремального туризму. 2019. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/530/%d0%ae>

[%d1%80%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%9e.](#)

[%d0%92.%20%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#) (дата звернення: 19.03.2025).

41. Тевфік Е. Аматорські змагання з плавання та проблеми їх розвитку в Україні. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття* : Матеріали Міжнар. науково-теорет. конф. молодих уч., м. Харків, 17–18 квіт. 2025 р. Харків, 2025. С. 49–50.